

Zákon, který ovlivní volby

HNUTÍ ANO NAPNULO SÍLY, ABY PROSADIL NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON. MINISTRYNĚ PRO MÍSTNÍ ROZVOJ KLÁRA DOSTÁLOVÁ ZAČALA DĚLAT KOMPROMISY. KRITIKŮ UBYLO.

Adam Váchal
adam.vachal@economia.cz

Ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová za ANO dostala na starost jeden z nejdůležitějších úkolů současné vlády. Do příštích voleb do Poslanecké sněmovny, které se uskuteční v roce 2021 na podzim, musí prosadit schválení nového stavebního zákona. Dostálovou navrhovaný systém „jednoho razítka, jednoho úřadu a jedné stavby“ má zjednodušit stavební řízení a zkrátit jej ze současných v průměru pěti a půl let na jeden rok. V posledních měsících ale narážel na silný odpor obcí, památkářů, ekologů i jiných ministerstev. K návrhu zákona se sešlo zhruba 4500 připomínek. Z mnoha stran padaly návrhy, aby úředníci Dostálové po třech letech práce chystaný zákon kompletně přepracovali. Taková doporučení si hnutí ANO vyslechlo mimo jiné od koaličního partnera, jmenovitě ministra vnitra a sociálního demokrata Jana Hamáčka.

Nepříznivé vyhlídky dohnaly hnutí ANO, pro které nový stavební zákon představuje jeden z nejdůležitějších předvolebních slibů, k akci. Změna v přístupu byla patrná: Dostálová během ledna navštívila několik velkých měst, kde vysvětlovala výhody zákona, novinářům začal její úřad posílat jednu pozitivní tiskovou zprávu k novému zákonu za druhou a do vyjednávání s kritiky se vložil přímo premiér a předseda hnutí ANO Andrej Babiš.

„Čelila jsem skutečně velkému tlaku, i když si myslím, že je návrh napsaný dobře. Jenže nemůžete jít sám jako voják v poli. Musíte mít alespoň tým generálů, abyste s něčím tak velkým uspěl. Pan premiér se vložil do dohody se Svazem měst a obcí, díky čemuž se jednání odblokovala. Jsem mu za to vděčná. Vše se zrychlilo, zefektivnilo a stále více lidí náš zákon začíná brát pozitivně,“ popisuje Dostálová v rozhovoru pro HN.

Krok zpátky v boji s ovlivňováním úředníků

Kritiků návrhu zákona výrazně ubylo ve chvíli, kdy ministerstvo přistoupilo k zásadní změně – přislíbilo obcím, že ponechá v jejich působnosti stavební úřady. Původně přitom Dostálová nechtěla dělat kompromisy a obecní úřady měly přejít pod stát, aby se zamezilo takzvané systémové podjatosti. Ta spočívá v tom, že někteří starostové obcí ovlivňují rozhodování stavebních úředníků, kteří jsou zaměstnanci úřadu. Úředníci jsou kvůli tomu pak obviňováni, že stavební řízení nevedou objektivně, což vede k odvolávání proti jejich verdiktům a prodlužování povolovacího procesu.

„Návrh nového stavebního zákona měl podle zadání vlády systémovou podjatost vyřešit. Soudy již dávno došly k závěru, že současná situace je neudržitelná. Teď to vypadá, že se díky nové dohodě mezi ministerstvem pro místní rozvoj a Svazem měst a obcí vrátí k modelu, který jí sám o sobě produkuje,“ říká Pavel Franc, právník ze společnosti Frank Bold Advokáti, která se na přípravě nového zákona přímo podílí. Podle něj jde o nesystemový krok proti snaze odpolitizovat stavební úřady. „Doslova je to jeden krok dopředu a dva zpátky,“ dodává.

Dostálová s ním částečně souhlasí a vysvětluje, že se jednalo o nutný ústupek, aby obce se zákonem souhlasily. „Je to krok zpět. Na druhou stranu nový systém bude nastaven tak, že ke střetu zájmů v podstatě nedojde,“ popisuje ministryně nový systém fungování stavebních úřadů.

Jeho základem bude sjednocení téměř všech úřadů pod stát – vyjma zmíněných obecních. Právě jejich roztržičnost je jednou z hlavních brzd povolování staveb. V zemi existuje téměř dvacet typů stavebních úřadů, z nichž největší množství spadá právě pod obce. Pro různé stavby je navíc možné vést více než deset rozdílných druhů řízení. Ve výsledku pak úředníci nerozhodují na různých místech stejně a projektanti nevědí, jak postupovat, aby jim vyšli vstříc.

Problém navíc nastává, když se proti rozhodnutí někdo odvolá. V takovém případě může dojít i k situaci, kdy žádost o stavební povolení putuje několikrát z obecního úřadu na krajský, odkud se vrací zpět na nižší úroveň. Tomu má nový zákon zamezit. Pokud se proti rozhodnutí obecního úřadu někdo odvolá, případ přebere státní stavební úřad a ten ve lhůtě jednoho až čtyř měsíců (podle druhu stavby) rozhodne. Nebude již vracet případ zpátky na úřad, kde by mohl

Klára Dostálová (48)

Na ministerstvo pro místní rozvoj nastoupila v únoru 2014 jako náměstkyně tehdejší ministryně Věry Jurové. V prosinci 2017 se sama stala ministryní, když vystřídala ve funkci svou předchůdkyni Karlu Šlechtovou. Klára Dostálová vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze a před svou politickou kariérou působila například ve funkci ředitelky Centra evropského projektování. Má dvě děti.

Foto: HN – Jan Mudra

NOVÝ ZÁKON

Předvolební slib

■ **Premiér Andrej Babiš chce, aby nový stavební zákon vstoupil v platnost v roce 2021, a to ještě před volbami do Poslanecké sněmovny, které se uskuteční na podzim.**

■ **Stavby se podle nového zákona začnou povolovat až od roku 2023, kdy vstoupí v účinnost.**

■ **Některá opatření chce ministerstvo pro místní rozvoj zavést do praxe už příští rok. Například přísnější pravidla pro černé stavby. Výstavba bez povolení dnes velkého množství stavitelů prochází, protože obce nemají peníze na jejich demolici. Nově to bude řešit přímo stát a přísněji.**

■ **Do konce března má ministerstvo pro místní rozvoj čas, aby vypořádalo a zapracovalo zhruba 4500 připomínek. Na přelomu května a června pak bude o návrhu zákona jednat vláda. Sněmovna by mohla nový stavební zákon začít projednávat v červenci.**

být teoreticky podjatý úředník. Pokud bude panovat podezření, že úředník nerozhoduje objektivně, převezme si žádost pod sebe stát a ten již také rozhodne.

Stavební úřady budou sdílet pracovníky

Nový systém, kdy budou úřady vyjma těch obecních spadat pod jednotný státní systém, přinese i další výhody. Těm vytíženějším budou moci vypomáhat úředníci z jiných pracovišť. „Když úředník zjistí, že v dané oblasti a ve svém regionu má k vyřízení tolik staveb, že nestíhá, bude se moci obrátit na kolegu z jiného úřadu zabývajícího se stejnou problematikou. Například ve firmách, které mají pobočky, to funguje podobně,“ vysvětluje Dostálová.

Zmizet by tak měly případy, kdy relativně malý stavební úřad musí řešit velkou stavbu, jako je například dálnice, přestože jeho pracovníci nemají s povolováním takového projektu předchozí zkušenost. Nový zákon umožní, aby se v budoucnu radili s kolegy, či jim dokonce stavby náročné na povolování přímo předali. O těch nejdůležitějších, jako jsou například právě dálnice či železnice, již obecní úřady nebudou rozhodovat vůbec.

„Všechny velké stavby půjdou na státní stavební správu na krajské úrovni, kde budou lidé s daleko většími zkušenostmi s velkými projekty než na obecní úrovni,“ vysvětluje Dostálová. Dodává, že stát vytvoří zcela nový stavební úřad, který bude mít na starosti právě pro stát klíčové stavby, jako jsou prioritní dopravní stavby nebo dostavba jaderné elektrárny v Dukovanech.

„Na tomto úřadě budou vysoce kvalifikovaní lidé. Protože se ale takto významné stavby nebudují každý den, budou tito úředníci vypomáhat právě i vytíženým stavebním úřadům,“ vysvětluje ministryně.

Povolování staveb zdržují také chyby projektantů

Ministerstvo chce zkrácení stavebního povolení na jeden rok docílit mimo jiné i tím, že zavede takzvané automatické povolení. Pokud podle něj obecní úřad nestihne o stavbě rozhodnout v dané lhůtě, bude to stejné, jako kdyby vydal stavební povolení. To však bude muset přezkoumat nadřazený státní stavební úřad.

Podobný systém má fungovat i u takzvaných dotčených orgánů, bez jejichž závazných stanovisek dnes

není možné stavbu povolit. Jedná se například o hasiče, hygienu či památkáře. Nově mají vydávat pouze doporučení. Pokud se nevyjádří včas, bude to u většiny těchto orgánů znamenat, že souhlasí.

Opatření má vyvíjet tlak na úředníky, aby nepřekračovali zákonem dané lhůty stavebního řízení. To se dnes v mnoha případech děje. Problém však není vždy jen na straně stavebních úřadů. „Na ty chodí často nekvalitní dokumentace od projektantů. Úřad je přijme, ale musí se neustále projektanta doptávat na další a další věci a to prodlužuje dobu řízení. Tento systém musíme změnit,“ vysvětluje Dostálová.

Podle návrhu nově začne pro úředníky lhůta běžet až ve chvíli, kdy projektant odevzdá úplnou žádost. „Není možné, aby se vždy kritizovali úředníci, když v některých případech je chyba na straně projektantů, kteří nejsou schopni dodat, co mají,“ vysvětluje Dostálová.

V některých případech jsou podle ní projektové dokumentace tak nekvalitní, že to celý projekt může zablokovat, a navíc zbytečně zaměstnává úředníky. „Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě nám ale říká, že si to uvědomuje a má vůli podniknout kroky k nápravě. Nechci říkat, že máme projektantům odebírat autorizace, zároveň ale úřady musí mít možnost na nekvalitní dokumentaci komoru upozornit,“ dodává Dostálová.

Ministryně má čas do konce března, aby se vypořádala s velkým množstvím připomínek. Mezi tím bude dále jezdit za starosty a stavebníky a přesvědčovat je o kvalitě návrhu stavebního zákona. Čeká ji také schůzka s ministrem životního prostředí Richardem Brabcem, který má k zákonu stále připomínky z hlediska ochrany prostředí.

Největší zkouška začne pravděpodobně v červenci, kdy mají o návrhu poprvé jednat poslanci. Všechny strany se shodují, že je třeba zrychlit povolování staveb v Česku, ne všichni ale plně souhlasí s návrhem Kláry Dostálové. Výtky k nové hierarchii úřadů mají například Piráti. Pokud by se sešlo velké množství pozměňovacích návrhů, mohlo by to podle Dostálové narušit celý návrh zákona a vzniknout paskvil. Poté by nebylo jasné, zda by zákon splnil svou funkci a zkrátit stavební řízení na jeden rok.